

(n. 9.02.1908 - d. 18.02.1974)

Cicerone Theodorescu a fost un poet și traducător român, cu o carieră literară remarcabilă, publicând în jur de 30 de volume. A debutat în 1925 în Universul literar al lui Perpessicius. Menționăm câteva volume: Cleștar (1936), C.F.R. (1938), Cântece de galeră, 1946, Ograda minunată (1948), Calea Griviței (1949), Un cântec din ulița noastră (1953), Făurari de frumusețe (1954), Scriitorul și cartea la noi (1954), O școlăriță în pădure (1955), Oameni și dragoste (1958), Izvoare fermecate (folclor) (1958), Atenție, copii! (1961), De dragoste (1961), Băiatul cu poveștile (1963), Povestea Ioanei (1963), Poteca lunii, 1964, Hronic (1965), Zburătorul din larg (1965), Pădurea de cleștar (1967), Platoșa duratei (1973), De bello dacico (1989).

Se remarcă și ca traducător al lui Maiakovski, al lui Tvardovski, F. G. Lorca etc., precum și ca autor de creații literare pentru copii. G. Călinescu, în Istoria literaturii române de la origini până în prezent, încheie scurta prezentare a lui C. Theodorescu sub semnul unei așteptări a producției decisive, poetul confirmând ulterior, prin creația sa.

Radu Popescu semnează o amplă prefață la volumul apărut în 1968, BPT, Poteca lunii - Versuri alese, în care menționează faptul că o primă perioadă a creației poetice a lui Cicerone Theodorescu este dominant cristalizată în volumul <<Cleștar>> (1936). Prin poemele cuprinse în <<Cleștar>>, se afirmă un poet cu timbru liric foarte personal, dar și cu un fond de idei original. Autorul poemelor este încă un autor tânăr, foarte prezent în epoca sa poetică. Teoria poetică este de aristocratizare a

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ
Independența
prin Cultură

poeziei, prin ridicarea deasupra vieții într-o a doua lume.

În volumul de debut, Cleștar, versurile pun în evidență tehnica poetică și talentul literar, prezența unor rime aparte, o tematică diversă: Bătându-ne obraji cu viscolu-i sticlos,/ Lumina se topește pe noi ca o ninsoare;/ Grăbită-n coborâșu-i, se liniștește jos./ Și viscolele toate rămân interioare.// (Corespondențe); Locului saltă, albă, inima:/ În vrejul spaimei, ochi spiral de apă,/ Năprasnic joc de curbe linii m-a/ Prins de demult și, turbure, mă- ngroapă.// (Examen), O, libertate! Vântul își surpă între noi/ Pe noaptea mișcătoare corabia de pîslă/ Sub care se scufundă ca apelor o vâslă/ Și-nțepenește glasumi, ca vâsla în noroi.// (Trepte). R. Popescu nota: Expresia și limba poetică sunt, în << Cleștar>>, destul de dificile, iar Dan Cristea, în articolul din România literară nr. 27/ 05.07.1973, afirma: Debutând cu o lirică ermetică, autorul a trecut apoi prin toate fazele poeziei narrative, ilustrative sau anecdotice (...).

În 1938 apare volumul C.F.R. despre care același R. Popescu nota că marchează orientarea poetului <<în afară>>, spre observarea realității obiective și spre oglindirea unei realități omenesc-istorice. Punctul de plecare se găsește în orizontul copilăriei și adolescenței sale, în dramaticul spectacol al

vieții și muncii la atelierele căilor ferate de pe atunci”.

Versurile din acest volum se apropie de viață și surprind munca grea a muncitorilor: Turnători, cazangii, fierari,/ Montatori, modelori, strungari!/ Menghina fălcilor scrâșnească silă,/ Mestecați lignit și huilă,/ Cocs și fontă și moarte.// Mașina trebuie să meargă mai departe.// (Foame); Astele, crivăț de focuri năuce,/ Un abur gigant, dinăuntru, le duce,/ Zgâlțâind bolților fierăria,/ Biciuind noaptea și veșnicia// (Aburul). În volumul Cântece de galeră, 1946, se remarcă versurile despre război: Acum bate prin vine un vânt de venin:/ Deodată toți crinii mi-i/ Scutură inimii;/ S-or pierde. S-or sălbătici./ Războiul e-aci.// (Scrisoare), R. Popescu remarcând următoarele: În toate aceste poezii de război, manifestarea lirică a poetului se dovedește foarte variată, capabilă să îndeplinească - pentru realizarea scopului final: denunțarea calamităților războiului - sentimente și imagini de mare diversitate, care merg de la groaza morții până la oboseala soldatului în marș, de la infernul concret

al distrugerii până la evocarea unei duiosă amintiri de dragoste.

Sunt poezii de o reală valoare și remarcabilă originalitate, prin care se adaugă o trăsătură nouă și aparte la tabloul poeziei noastre de război. Se conturează, prin acest volum, faptul că autorul se află pe o treaptă a conștiinței care-i dictează a fi observatorul atent și viu al dramei sociale, cronicarul prezentului, depozitarul și mesagerul contemporaneității (R. Popescu). Volumul Un cântec din ulița noastră, 1953, volum ce evidențiază maturitatea artistică a poetului, se deschide cu un poem remarcabil, Limba noastră:

Munte, dealuri, șesuri, mare,/ mult se surpă, mult se schimbă./ Tu ne duci spre larg, cântare,/ Fluviule, maternă limbă!// (...) Fluviu este azi izvorul/ care-aduce din străbuni/ limba ce-o vorbi poporul,/ graiul marilor furtuni.// A spus foșnetele holdei.../ ...Și harapnicul spunea!/ A spus scrâșnetul revoltei.../ ...Și-asupririle, tot ea!// (...)...Graiul vechi, adânc și dulce,/ trece epocile-n șir/ De război, vorbi Neculce/ De idee, Cantemir.// (...) Lung fior când trece vântul/ au pe valuri, au în brazi,/ armă vie ni-i cuvântul/ din istorii și de azi.// (...) Spadă ne rămân și zale/și parfum și dulce suc/ Eminescu, Caragiale,/ Sadoveanu sau Coșbuc.// (...) ...Munte, dealuri, șesuri, mare,/ malurile se tot schimbă./ - Noi te-om duce-n larg, cântare,/ Fluviule, maternă limbă!//.

Se remarcă și prezența unor poezii satirice, cuprinse în poezii de tip rondel: Cicerone Theodorescu a utilizat, pentru satira sa, forma poetică a rondelului și se poate afirma că el este primul poet român care a avut această idee și care a realizat-o la un înalt nivel (R. Popescu - cel care afirma și că poetul a realizat o adevărată resurrecție a unei formule pe care mai toată lumea o considera epuizată, Rondelul capătă încă o utilizare, poetul îi conferă o a doua misiune: aceea de a încuraja noul, de a reliefa frumusețea, de a stimula avântul, de a căuta ce este pozitiv).

Volumul Oameni și dragoste (1958) accentuează, după cum dezvăluie însuși titlul, importanța iubirii în viața omului. Este surprinzătoare tehnica abordată în unele creații, aceea de a concepe poeme dintr-un catren, esențializate și concise. Dragostea devine forma esențială ce stă la baza existenței, R. Popescu notând în acest sens:

Dragostea de viață, de oameni, nu este - ne spune poetul - un sentiment, între altele, o reacție între multe, ale structurii noastre sufletești polivalente: dragostea e însăși viața, însăși sursa elanului spiritual, este forma afirmării și recunoașterii unei condiții umane superioare (...). Inima tânără spune: - Dragoste, vânt de departe,/ Ia-ne cu tine și du-ne,/ Dragoste, zbor fără moarte...// (...) Sfântă de-a pururi risipă,/ Nouă de-a pururi minune,/ Dragoste - viață, aripă - / Ia-ne cu tine și du-ne.// (Lângă o inimă tânără); Dragoste, al cerurilor sâmbur,/ Sâmbure al lumii și izvor!/ Pân'la moarte - de la primul gândur - Omul după tine îl măsoar.// (Pasărea măiastră).

Un alt volum, cel din 1961, De dragoste, va continua tematica iubirii din vol. Oameni și dragoste: Revăd muzicale nimicuri banale,/ Îmi umplu odaia, le-ascult și le caut:/ Îmi cântă - atinse de mâinile tale -/ Din nai, din vioară, din flaut .// (Nimicuri). La apariția volumului Povestea Ioanei (1963), în România liberă din 11.IX.1963, Boris Buzilă subliniază caracterul surprinzător al versurilor, dificultatea de a le încadra într-o specie literară: Lectura cărții descoperă însă că <<Povestea Ioanei>> se supune în mai mică măsură exigențelor poemului epic, ea constituind în fond o suită de tablouri lirice care înfățișează viața de astăzi a satului dobrogean, un mănunchi de cântece inspirate din obiceiurile, datinile, tradițiile de demult și cele recente ale acestor locuri. B. Buzilă pune în evidență și interesul lui C. Theodorescu pentru elementul folcloric:

În urmă cu câțiva ani, C. Theodorescu a publicat o bogată culegere de folclor intitulată <<Izvoarele fermecate>>. Cititorul recentei sale cărți este îndemnat să pună în legătură interesul poetului față de tezaurul folclorului nostru literar cu încercarea de a realiza el însuși, așa cum au făcut-o atâția alți poeți de seamă, o poezie pe motive populare, obținând în <<Povestea Ioanei>> o rodnică asimilare a folclorului, într-un mod care păstrează universul de imagini și versificație populară, dar apare evident îmbogățit cu experiența poeziei culte, mai recente, de la Coșbuc - să spunem - până la Arghezi. Tot despre acest volum, în Munca din 23.II.1964, a apărut un articol al lui Mircea Angheliescu, acesta punctând inspirația din folclor ce stă la baza volumului:

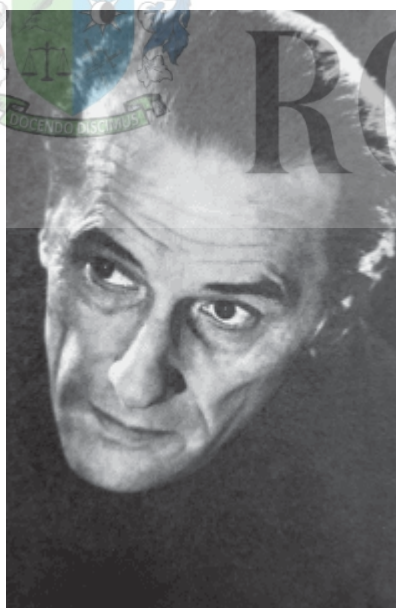
Modul de realizare a acestui volum este acela al poeziei de inspirație folclorică; nu numai ritmul, numărul de silabe, forma versului, dar și vocabularul și chiar optica, umorul poeziei populare sunt preluate în mod creator (...). În finalul articolului său, M. Angheliescu concluzionează: Amplul poem <<Povestea Ioanei>> e (...) o monografie lirică prin excelență, investigând planurile afective ale

sentimentelor; și Cicerone Theodorescu ne oferă un volum de versuri remarcabile, prin inspirația populară, prin lirismul lor .

Radu Popescu își începe prefața din 1968 prin a realiza un portret al autorului, evidențiind, la momentul de atunci, cei patruzeci de ani de versuri și rime, patruzeci de ani de zile și nopți închinată poeziei, precum și aspectul fizic: Poetul are silueta unui adolescent – slab, piele și os, înalt cât ușa, ca un licean care a crescut vertiginos (...) – și are chipul tinereții, cu expresia instabilă, cu privirea când rătăitoare și glumeață, când invadată de melancolii năprasnice.

Pe lângă activitatea literară foarte bogată, se remarcă și cea ziaristică, R. Popescu făcând următoarea precizare: Cicerone Theodorescu nu a făcut excepție de la o regulă a vieții scriitoricești de pe vremuri, munca în presă, activitatea ziaristică. A fost și el slujbaș și rob de redacții, în epoca în care nimănui, dar mai ales unui tânăr, nu-i era îngăduit să se consacre exclusiv creației literare(...). Poetul a făcut parte din redacțiile unor publicații precum Cuvântul, Luminița, redactor-șef la Viața Românească etc.

În România liberă din 18.X.1969, Dragoș Vrânceanu scria un articol despre C. Theodorescu în care sublinia devotamentul acestuia față de poezie (Aprecierea pe care, din capul locului, o merită C. Theodorescu este aceea pentru devotamentul său pur, nedezmintit, acaparator și înălțător, arătat vocației poetice), modernismul poetic și evoluția creației sale lirice (întreaga frământare a modernismului poetic – care domină și evoluția lui Cicerone Theodorescu), insistând asupra valorii creației poetice a acestuia: O structură sigură, o invincibilitate a seninătății umane în vânturile anotimpului terestru, o sensibilitate irumpătoare și ardentă dominată de dârzenie, o putere de rezonanță mediativă (...), un umanism multiform și statuar, un militantism consecvent – iată câteva caracteristici ale operei poetice de o viață (...).

Despre poet reținem faptul că s-a născut în cartierul bucureștean Grivița (despre care va scrie) și că tatăl său fusese mecanic de locomotivă. A fost căsătorit (Coralia Theodorescu) și a avut o fiică (foto 3, sursa: Scânteia Tineretului din 16.04.1959). Pe lângă activitatea poetică și de redactor, poetul a fost director adjunct al Editurii pentru literatură și membru fondator al Uniunii Scriitorilor, Radu Boureanu precizând în România literară nr. 8/ 21.02.1974 (foto 2):

Împreună am pus bazele Uniunii Scriitorilor, fiind în primul comitet de conducere. Licențiat al Facultății de Litere, a fost și profesor, în acest sens, în Luceafărul nr. 8/23.02.1974 (foto 1), Ion Niculescu destăinuia: A fost profesor Cicerone și era mândru că a fost profesor. Mi-a povestit într-o noapte la Mogoșoaia, îi străluceau ochii de bucurie că a fost profesor. Niculescu evocă și

generozitatea acestuia, precizând: (...) acum câteva zile, era pe picioare, era în viață ca întotdeauna, m-a întrebat ce fac și ce să facă pentru mine.

Așa era Cicerone Theodorescu. I se părea mereu că are prea mult, că trebuie să mai facă ceva pentru alții. R. Boureanu destăinuia, în articolul menționat mai sus: A trudit mult. A avut restrânse bucurii. A avut mulți prieteni. (...) Eu îl știu cât de mult a trudit, cât de mult a iubit versul, meseria de scriitor. A fost un iubitor al țării sale, poetul mărturisindu-și dorul de țară în scrisorile trimise prietenilor, în anii în care a fost plecat la Roma. Multe versuri ar mai fi putut fi citate din ampla creație a lui C. Theodorescu, versuri care să illustreze trăirile sale artistice, dar, dincolo de vasta sa creație, este de remarcat și este impresionant devotamentul său de o viață pentru scris, poetul însuși mărturisind, sub forma unei confesiuni lirice: De boală tu mă-ntrebi anume!/ M-am vindecat... Nu vezi? Sunt viu./ O, toate bolile sunt glume.../ Eu sunt bolnav dacă nu scriu.// (Scrisoare din odaia de lucru).

Prof. Monica Gherghel Răduț

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*